

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ การพัฒนาที่ดิน**
และเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เตือนภัย ดินถล่ม

ดินถล่ม หรือ **แผ่นดินถล่ม** หมายถึง การเคลื่อนที่ของแผ่นดินและขบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของแผ่นดิน หิน ตามแนวลาดชัน เนื่องจากแรงดึงดูดของโลก การเคลื่อนที่ของมวลเหล่านี้ มีความเร็วปานกลางถึงเร็วมาก ประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดจากฝนตกหนักมาก และมักเกิดพร้อมกับน้ำป่าไหลหลากบริเวณเทือกเขา

สาเหตุของการเกิดดินถล่ม

- 1. การตัดไม้ทำลายป่า** ในสภาพป่าที่สมบูรณ์ นอกจากจะสามารถดูดซับน้ำได้มากกว่าพื้นที่อื่น ระบบรากยังสามารถยึดตัวกับดินได้มากและมั่นคงมากด้วย
- 2. ลักษณะดิน** ดินแต่ละชนิดจะมีการยึดตัวและการอุ้มน้ำแตกต่างกัน ดินที่มีความหนา 1-2 เมตร วางตัวอยู่บนชั้นหินแข็ง มีโอกาสถล่มมากกว่าบริเวณที่มีดินหนามากหรือบางเกินไป

- 3. พื้นที่ลาดชันบริเวณเทือกเขา**
- 4. ฝนตกหนัก** คือ ฝนที่ตกมากกว่า 100 ม.ม./วัน
- 5. พื้นที่ลุ่มน้ำ ที่มีขนาดใหญ่** มีพื้นที่รับน้ำมาก ย่อมเพิ่มความรุนแรงให้กับดินถล่ม เนื่องจากมีปริมาณน้ำมาก เช่น กรณีดินถล่มที่ อ.พิบูล จ.นครศรีธรรมราช

การเฝ้าระวังและเตือนภัยดินถล่มระดับหน่วยงาน

ดินถล่ม เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ยากต่อการเตือนภัยหรือหลบหนีได้ทัน ในประเทศไทย ยังไม่มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตือนภัยทางตรง จึงต้องใช้การเตือนภัยทางอ้อมโดยใช้ปริมาณน้ำฝนเป็นเกณฑ์ คือ มากกว่า 100 ม.ม./วัน สำหรับขั้นตอนการเฝ้าระวังและเตือนภัยมีดังนี้

- 1. การติดตามสภาวะอากาศ** ข้อมูลดาวเทียมและข้อมูลอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา
- 2. วิเคราะห์ข้อมูลปริมาณฝนร่วมกับแผนที่เสี่ยงภัยดินถล่ม** เพื่อให้ทราบบริเวณที่จะเกิดดินถล่มและพื้นที่เสี่ยงภัย
- 3. ออกประกาศเตือนทางสื่อต่างๆ** เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ทราบเฝ้าระวังและเตรียมตัวอพยพ
- 4. แจ้งเตือนเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทราบ** เพื่อเตรียมการช่วยเหลือ

เตือนภัย ดินกล่ม

การเฝ้าระวังและเตือนภัยระดับหมู่บ้าน

1. ถ้ามีฝนตกหนักติดต่อกันมากกว่า 1-2 วัน โดยเฉพาะบริเวณเทือกเขาใกล้หมู่บ้าน หรือมีการวัดปริมาณน้ำฝน โดยเครื่องวัดน้ำฝนแบบง่ายๆ ในบริเวณหมู่บ้าน โดยมีการเตือนเมื่อมีปริมาณฝนตกมากกว่า 100 มม.ต่อวัน

2. ฝ้าสังเกตระดับน้ำในลำห้วยว่าเพิ่มสูงผิดปกติหรือไม่ หรือติดตั้งเครื่องวัดระดับน้ำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำอย่างชัดเจน

3. มีการแจ้งเตือน ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว ตีกลอง หรือระฆัง เพื่อให้มีการอพยพไปอยู่ที่ปลอดภัยชั่วคราว

3. **การสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ** เช่น การสร้างคันดิน โดยกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการจัดทำคันดินในบริเวณพื้นที่สูงชันมาเป็นเวลานาน และยังคงดำเนินการต่อไป

4. **การปลูกหญ้าแฝก** กรมพัฒนาที่ดินได้ร่วมกับหลายหน่วยงานส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เนื่องจากหญ้าแฝกมีระบบรากลึกและสามารถยึดกับดินได้ดี ส่วนกอต้นหญ้าแฝกจะอัดกันแน่น ช่วยชะลอความเร็วน้ำไหลมาในบริเวณพื้นที่ปลูกป่าควรมีการปลูกหญ้าแฝกร่วมด้วย เพราะในระยะแรกต้นไม้ยังเล็ก ระบบรากยังไม่มากพอ และหญ้าแฝกเจริญได้เร็วกว่า

“ในประเทศไทยสาเหตุดินกล่มส่วนใหญ่เกิดจากฝนตกหนักมากและมักเกิดพร้อมกับน้ำป่าไหลหลากบริเวณเทือกเขา”

การแก้ไขปัญหาดินกล่มในระยะยาว

1. ไม้ตัดไม้ทำลายป่า

2. **การปลูกป่าทดแทน** ในบริเวณเทือกเขาที่ป่าถูกทำลาย เนื่องจากป่าไม้เป็นเขื่อนธรรมชาติที่ช่วยชะลอความแรงของน้ำ เก็บกักน้ำและระบบรากของป่าไม้จะช่วยยึดดินให้มีความมั่นคงมากขึ้นด้วย

5. **การสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ หรือฝายแม้ว** ซึ่งช่วยเก็บกักน้ำและลดความรุนแรงของน้ำ

6. **การติดตั้งระบบเตือนภัย** เช่น ติดตั้งเครื่องวัดน้ำฝนแบบอัตโนมัติ ในบริเวณเทือกเขาติดตั้งระบบส่งสัญญาณเสียงสำหรับเตือนและกระจายข่าว

ข้อมูล : สำนักบริหารและพัฒนาการใช้ที่ดิน

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักบริหารและพัฒนาการใช้ที่ดิน โทร 0-2579-9207
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่